

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ'NİN SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK DEĞİŞİME ETKİSİ: YENİŞEHİR ÖRNEĞİ

Günce DEMİR*

Öz

Bu çalışmada, üniversitelerin kuruldukları kentlere ne kadar ve nasıl katkı sağladığı konusu Kırıkkale Üniversitesi Beşir Atalay Kampüsünün kurulduğu Yenişehir üzerinde sosyal, ekonomik ve kültürel olarak yarattığı değişim örneği ile incelenmeye çalışılacaktır. Araştırma sırasında odaklanılan ana noktalar; ekonomi, demografi, altyapı ve toplum kültürü gibi toplumsal yapı da değişim etkisi yüksek alanlardır. Bu çalışmada temel olarak üniversite-kent ilişkisi ele alınmaktadır. Bu nedenle özellikle Kırıkkale Üniversitesinin kampüsün yer aldığı Yahşihan İlçesine bağlı Yenişehir Mahallesi üzerine üniversitenin kurulması sonrasında gözlenen etki ele alınmaya çalışılacaktır. Bu mahallenin seçilmesinde temel neden üniversitenin bu mahalle sınırlarına komşu şekilde kurulmuş olması ve mahallenin 1992-2021 yılları arasında gözle görülür şekilde yaşadığı değişim etkili olmuştur. Bu değişim hem bölgenin hem de Kırıkkale Üniversitesinin genel yapısında önemli bir etkiye sahiptir. Mahallenin kendi içinde önce tarım arazisi olarak kullanımından başlayarak, bir kooperatif alanı olarak değişimi ve akabinde üniversiteye yakınlığı ile farklılaşan yüzü sosyolojik bağlamda önemli bir toplumsal değişim örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal değişim, Ekonomik değişim, Kültürel değişim, Yenişehir

EFFECTS OF KIRIKKALE UNIVERSITY OVER SOCIAL, CULTURAL AND ECONOMICAL CHANGE: YENİŞEHİR CASE

Abstract

In this study, it was tried to examine whether or to what extent the universities contribute to the cities where they are founded through social, economic and cultural change effects with a sample case "Yenişehir" an area where Kırıkkale University Beşir Atalay Campus is located. The main points of focus during the research were: areas with a high impact on social structure such as economy, demography, infrastructure and community culture. Therefore, this study mainly investigated the university-city relationship. For this reason, especially Yenişehir region in Yahşihan

* Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, guncceyilmaz@gmail.com,

<https://orcid.org/0000-0001-7747-6769>

Not: Bu araştırmanın yapılabilmesi için Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığı'ndan 18/05/2021 tarih ve 05 sayı ile Etik Kurul izni alınmıştır.

District, where Kırıkkale University's campus is located was discussed in the study. The reason for selecting this region was that the university were located near this neighborhood which experienced drastic changes during 1992-2021. These changes had a massive effect on the general structure of both the region and Kırıkkale University. The changing face of the neighborhood, starting from its use as agricultural land, as a cooperative area, and then its proximity to the university, appears as an important example of social change in the sociological context.

Keywords: Social Change, Economical change, Cultural change, Yenışehir

Giriş

Üniversiteler buldukları bölgelere ekonomik olarak şehre ve bölgeye çektikleri insan sayısı nedeniyle önemli bir etkiye sahiptirler. Üniversitelerin kuruldukları bölgenin yerel ekonomisine yaptığı katkılar istihdam, gelir ve harcama kalemleri altında incelenebilir (Çayın ve Özer, 2015: 132). Literatürde Türkiye’de, 1990’lı yıllar ve sonrasında, üniversitelerin kuruldukları kente, bölgeye, sosyo-ekonomik etkilerini inceleyen çok sayıda akademik çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmanın temelinde ‘Üniversite, kurulduğu bölgeyi hangi yönlerden etkiler?’, ‘Üniversiteye ev sahipliği yapmanın bölge üzerine olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?’, ‘Bölgede yaşayan sakinler bu değişimden nasıl etkilenir?’ gibi sorular cevap aranmaktadır.

Türkiye’de özellikle 90’lı yıllarda kurulan üniversitelerin pek çoğunun daha önce tarım alanı olarak kullanılan ve şehir merkezinden oldukça uzak alanlarda yer aldığını görmekteyiz. Üniversiteler kurulduktan sonra bu alanların yapılaşma ile yeni yaşam merkezlerine dönüşmeleri sosyolojik anlamda önemli bir değişim ortaya koymaktadır. Kırıkkale İli, Yahşihan İlçesi yukarıda belirtilen fiziksel ve sosyal değişimi ortaya koyan önemli örneklerden birisidir. Araştırma kapsamında bölge ile ilgili yazılı kaynaklar incelenmiş, bölgede yer alan kurum ve kuruluşlar ve bölge halkı ile görüşmeler yapılmıştır. İncelenen kaynaklar ile bölgenin hem tarihi hem de günümüzde sahip olduğu konum ile ilgili pek çok bilgi toplanmıştır. Bölge sakinlerinden 15’i ile yapılan yüz yüze görüşmelerde edinilen veriler araştırmanın bulguları bölümünde değerlendirilmiştir. Görüşmeler esnasında özellikle bölgenin tarihi ve genel yapısı hakkında görüşmecilere sorular yöneltilmiş, Kırıkkale Üniversitesi’nin kurulması ile yaşanan değişimi değerlendirmeleri istenmiştir.

1. TOPLUMSAL YAPI VE DEĞİŞME

Literatürde toplumsal yapı kavramı ile ilgili pek çok farklı tanım bulunmaktadır. Bu tanımlamalardan bazılarını bakıldığında; Toplumsal yapı temelde toplumsal kurumların bir araya gelerek oluşturduğu bir düzendir. Kurumların üyesi olan bireyler arasında süreklilik arz eden ve çoğu zaman kalıplaşmış ilişkiler vardır (Yasa, 1973: 4). Bu ilişkiler üzerinden yaşanan değişim ve dönüşümler toplumsal yapıyı etkileyerek kendi içinde de farklılaşmaları tetiklemektedir.

Konuya sosyolojik açıdan bakıldığında toplumsal yapı; bir toplumun kuruluşu, kuruluşun işleyişi, birtakım görevlerin yerine getirildiği örgütlü düzendir (Yasa, 1967: 119). Kıray'a göre toplumsal yapı, o yapıyı oluşturan toplumsal kurumlarla bu kurumların karşılıklı ilişkileri sonucu ortaya çıkan toplumsal değerlerin etkileşimlerinin bütünüdür (Kıray, 1964: 6). Burada toplumsal yapının keşfedilecek bir bütünden ziyade toplumun bir modeli olduğunun unutulmaması gerekir ve modeller çoğunlukla kuramsal çerçeveyi oluştururlar (Bozkurt, 1972: 114). Kongar'a göre toplumsal yapı ise, tarihsel bir sürecin ürünüdür ve toplumsal kurumların bütünleşmesi ve örgütlenmesi sürecinde dahil oldukları eylem ve ilişkiler görece bir düzen oluşturmaktadır (Kongar, 1972: 26).

1.1. Toplumsal Değişim

Toplumsal yapı konusu incelendiğinde üzerinde durulması gereken diğer bir konu da sosyolojinin temel konularından biri olan 'toplumsal değişme'dir. Toplumsal değişme ile ilgili çalışmalar sosyolojinin içine dahil olan her alana bakmayı gerektirir. Toplumsal değişme, kültürel ve siyasal alanları da kapsamak şartıyla toplum yapısının ve örgütünün yeni bir şekle bürünmesini ifade eder (Kongar, 1972: 224). Değişim kavramı sosyal, kültürel ve teknoloji alanında karşımıza çıkmaktadır. Sıklıkla kullandığımız Heraklitos'un en bilinen sözü "*değişmeyen tek şey değişimin kendisidir*" ifadesi de bu kavramın kaçınılmazlığını ve evrenselliğini anlatır. Değişim, toplumsal yaşamın belli bir bölümünde ya da tümünde, belirli bir zaman sürecinde meydana gelen olaylarla bir durumdan başka bir duruma geçişi ve farklılaşmaları açıklar. Değişimin sosyolojik boyutta ifadesi olan "toplumsal değişim" kavramı hem tarihsel hem de toplumsal boyutta sosyolojinin en eski fakat güncelliğini de yitirmeyen konusudur. Toplumsal değişme bütün toplumların temel özelliğidir. Ancak değişimin hızı toplumdan topluma farklılıklar gösterir. Toplumsal değişim yavaş ya da hızlı gerçekleşir ve süreklilik gösteren bir kavramdır. Ekonomi ve teknoloji alanında çok hızlı değişim yaşanırken aile yapısındaki değişim çok daha yavaştır. Mine Tan (1981: 102) toplumsal değişmeyi makro düzeyde değişim olarak ele alır ve "toplumsal ilişkilerde, kurumlarda ve yapıda belirli bir durumdan ya da varlık biçiminden başka bir durum ya da biçime geçiş" olarak açıklar.

Toplumsal değişimin ortaya çıkışında, sadece bir toplumdan diğerine ilk bakışta karşılaşılan farklılıklar değil aynı toplum içinde meydana gelen dönüşümlerin etkisi de vardır. Her toplumun genel olarak kendine özgü bir kültürü, demografik özellikleri, bir etnik yapısı vardır ve toplumsal yapı kavramı da bu öğelerle yakından ilgilidir. 1973 yılında Yasa yayınladığı Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Temel Sorunları isimli eserinde "*Çağdaş Türkiye'nin bütün temel sorunları, hızlı artmakta olan nüfusu ve nüfus yapısı ile yakından ilgilidir.*" demektedir. Nüfusta yaşanan hareketlilikler ve bireylerin yaşam tercihlerindeki farklılıklar, toplumsal yapının şekillenmesinde önemli mihenk taşları olarak karşımıza çıkar. Toplumsal yapıda meydana gelen değişimlerin özneleri; ekonomik ilişkiler, çoğunluk

tarafından kabul gören evrensel kültür öğeleri, değer yargıları ve kurumlardır ve her bir öznede yaşanan değişim toplum yapısının diğer faktörlerini de etkilemektedir. Başka bir ifadeyle toplumsal değişme, toplumun tüm kesimlerinde birden gerçekleşen bir süreç olarak tanımlanabilir.

Tarihsel süreç de hep var olan ve kaçınılması da mümkün olmayan değişimin etkilerini çeşitli bilim insanları çeşitli başlıklar altında ele alıp incelemişlerdir. Literatür incelendiğinde toplumsal değişimi etkileyen faktörlerle ilgili farklı görüşler vardır. Giddens' e göre toplumsal değişimi sürekli etkileyen, üç ana etken fiziksel çevre, politik örgüt ve kültürel faktörlerdir (Giddens, 2000). Fakat bugün de süregelen değişimlerin arkasındaki güçlerin, ekonomik olduğu kadar, politik ve kültürel olduğu da bir gerçektir. Doğan'a göre ise, "zaman, mekân ve insan" olmak üzere üç temel ögesi bulunan toplumsal değişimin, günümüzde etkenleri; demografi, teknoloji, ekonomik yapı, değerler, ideolojiler ve insanlar arası mücadele ve çekişmelerdir (Doğan, 1995). Özkalp'a göre ise toplumsal değişim, toplumsal şartlar, yeni buluşlar, kültürel ve sosyal değerlerden etkilenmektedir (Özkalp, 2011). Bu bilgiler ışığı altında, toplumsal değişimin farklı özelliklere sahip olan birçok faktörden etkilenmektedir ve bu faktörlerin etkisi dönemlere göre değişmektedir. Yaşanan kültürel, sosyal ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle de yeni faktörler eklenmektedir.

1.2. Mekân ve Üniversite

Mekanları, insanlar varlıklarını sürdürülebilmek adına inşa etmektedir. Farklı amaç ve ihtiyaçlar ortaya çıktıkça yerleşme mekanları ve tipleri bu doğrultuda değişim göstermiştir. Tarih boyunca farklı yerleşim mekanları kuran insan, hayatın akışını dengelemek adına mekanları değiştirmekten ve en yüksek faydayı sağlama çabasını koymaktan vazgeçmemiştir. Kentlerin ortaya çıkması ve kentsel mekanların üretimi kent kültürünü ve hayat tarzını yansıtan önemli bir toplumsal gösterge olarak ele alınmaktadır (Alver, 2007: 12-13). Kent kavramı sadece mekanlarla değil aynı zaman da kentte yaşayan nüfusun özellikleri ile değerlendirilmektedir. Kent, içinde yaşayan nüfusun kültürel yapısını yansıtmakta ve tekrar üretmektedir. Bir diğer deyişle kentte yer alan mekanlar tarafsız değildir. Mekanlar insan ilişkilerini, değerleri, sembolleri, politikaları, toplumsal yapının her ögesini aktaran özellikler taşımaktadır (Gül vd., 2008: 357). Kentleşme kavramından söz ettiğimizde, yalnızca insanları kent olarak adlandırılan alanlara çekmek değil, bireylerin kentte oluşturulan yaşam biçimini benimsemesi anlamına da gelmektedir (Wirth, 2002: 81).

Mekân, bir kültür ve kimlik göstergesi olarak zamanla farklılaşan bir yapı konumundadır (Alver, 2007: 22). Zaman içinde yaşanan hem insani hem de toplumsal ihtiyaçlar ve değişimler sonucunda devamlı olarak mekânın yeniden üretimi söz konusudur ve bu değişimde en önemli belirleyici farklı gereksinimler ve işlevler doğrultusunda biçimsel ve niteliksel olarak ortaya çıkan ihtiyaçlardır. Özellikle hayat tarzı, üretim ilişkileri, üretim şekilleri ve toplumsal değerler yaşandıkça mekân kendini yeniden üretmektedir. Her

yeniden üretilen mekân mutlak suretle oluşturulan, dönüştürülen ve günün sonunda tüketilen bir yapıdır. Bireyler içinde yaşadıkları mekanlardan bir taraftan etkilenirlerken diğer yandan da etkiledikleri de bir gerçektir (Yırtıcı, 2005: 1; Bal, 2008: 266; Lynch, 2011: 2).

Ekonomik süreçler kentleşme sürecinin temelini oluşturmaktadır ve sonrasında sosyal süreçler başlar. 'Ekonomik mekân' ve 'sosyal mekân' kavramları kentleşme sürecinin açıklanmasında yol gösterici araçlardır. Ekonomik mekân; bireylerin temelde yer alan ekonomik ilişki ve faaliyetlerin tümünü içine alır ve ekonomik değer üretme, elde etme ve onları kullanma biçimlerini içeren soyut bir mekân anlamında kullanılmaktadır. Sosyal mekân ise kişinin üst yapısını oluşturan tüm sosyal ve tinsel değerlerini, tavır ve davranışlarını kapsayan soyut bir mekâna karşılık gelmektedir (Kartal, 1982: 228).

Yukarıda söz edildiği gibi özellikle küçük kentsel bölgelerde üniversitelerin kurulması sonrasında hem ekonomik hem de sosyal anlamda mekânsal dönüşüm daha keskin şekilde gözlenmektedir. Küçük yerleşim yerleri üniversitelerin açılmasıyla birlikte öğrenciler ve üniversitede çalışanların kente gelişimiyle yoğun bir nüfus ile karşı karşıya kalmaktadır. Bölgedeki mekanların, sunulan hizmetlerin ve toplumsal yaşantının yeni nüfusa göre şekillenmesi zorunludur. Yoğun nüfus baskısı nedeniyle ortaya çıkan yeni ve farklı tüketim kalıpları, bölgede yaşayanların tüketim alışkanlıkları üzerinde de etkisini gösterir (Işık, 2008: 162). Kentte talebe göre, daha önce olmayan ekonomik faaliyetler ve yeni iş kolları oluşmakta, artan nüfusun barınma ihtiyacını karşılamak adına konut düzeninde farklılaşmalar ve yurt ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Kentteki girişimcilerin bu süreç içerisinde bir anda nüfusun çoğunluğunu oluşturan öğrencilerin ihtiyaçlarına göre donanımları olan mekanlar, örneğin kafeler, internet olanaklarına sahip salonlar tasarlamaya yönelmesi kaçınılmazdır (Bektaş, 2013: 98-99). Böylece, üniversitelerin kuruldukları küçük ve orta büyüklükteki kentler hızlı bir büyüme sürecine girebilmektedir. Bugüne kadar pek çok il ve hatta ilçede üniversite kurulması isteğinin altında da işte bu gerçek yatmaktadır. Bu çalışmanın ana hatlarını Kırıkkale ili Yahşihan ilçesi, Yenişehir mahallesi yakınında Kırıkkale Üniversitesinin kurulması ve sonraki süreçte Yenişehir'de yaşanan değişimler oluşturmaktadır. Yukarıda Işık ve Bektaş'ın belirtilen üniversite etkisi ile yaşanan kentsel ve mekânsal değişimlerin büyük çoğunluğu Kırıkkale Üniversitesi ve Yenişehir bölgesinde de açık şekilde göze çarpmaktadır.

Üniversitelerin, kuruldukları şehrin öncelikle kültürel, sosyal ve demografik yapısına, zamanla ekonomisine, mekânsal yapılanmasına, mesleki gelişimine, spor ve fiziksel aktivite alanlarına, sanayisine doğrudan ve dolaylı etkileri vardır. Üniversiteler kuruldukları bölgelerde özellikle kampüs üniversitesi olarak gelişim gösteriyorsa teknoloji kümeleri oluşturmak, büyük, yüksek kaliteli araştırma alanları yaratmak ve geniş sağlık imkanları sunmak açısından çok önemlidir. Öyle ki kırsal alanlardaki küçük fakülte ya da meslek yüksek okulların bile çevredeki alan için büyük faydaları mevcuttur. Bir diğer

deyişle üniversiteler kuruldukları bölgeleri mekânsal olarak farklılaştırır. Özellikle artan nüfusun ekonomik açıdan etkisi, yeni ihtiyaçların doğması, mevcut alanların nüfusa yetmemesi gibi bazı değişimleri tetiklemektedir. Ancak Türkiye’de üniversitelerin buldukları şehirlerin demografik özelliklerine, kentsel gelişimine, ekonomik ve sosyal yapıya olan etkilerinin araştırıldığı çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bu konudaki en önemli çalışmalardan biri, Trabzon ve çevresine hem doğrudan hem de dolaylı olarak ekonomik katkılarını incelendiği “*Karadeniz Teknik Üniversitesinin Kent ve Bölge Ekonomisine Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Etkileri*” başlıklı çalışmadır (Aydemir, 1994). Bir başka çalışma ise, yine Karadeniz Teknik Üniversitesinin bölgedeki iş dünyası ile ilişkileri üzerinde durulan ve özellikle üniversitenin bu konuda oynadığı önemli role dikkat çeken “*Girişimci Üniversite, Karadeniz Teknik Üniversitesi- İş Dünyası, Sorunlar- Beklentiler- Olası Çözümler*” isimli çalışmadır (Beyazlı, Aydemir vd., 2005).

1.3. Bir Değişim Faktörü Olarak Üniversitenin Şehre Etkisi

Üniversiteler, genel anlamda, toplumun yüksek düzeyli insan gücü gereksinimini karşılamak, kültürün kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlamak, bilimsel araştırmalar yoluyla toplum sorunlarının çözümünde yardımcı olmak görevlerini üstlenmiş kurumlar olarak kabul edilmektedir (Baskan, 2001: 23). Üniversiteleri çoğu insan sadece eğitim kurumları olarak düşünür. Bazı ekonomistler üniversite eğitiminin insanların becerilerini ne ölçüde geliştirdiği konusunu tartışmaktadırlar. Kimileri için de üniversiteler sadece zaman kaybettiren gösterişli bir kimlik bilgisi formu olarak algılanmaktadır. Ancak çoğu insan, yüksek öğrenimin önemli ve yararlı olduğuna inanarak gelecek nesillerin üniversite eğitimi alması için yoğun çabalar sergilemektedir. Her yıl milyonlarca genç üniversiteye girebilmek için ter dökmektedir. Türkiye’de 2008 yılında dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan her ilde yasal olarak bir üniversite kurulmuş olduğunu ve hızlı bir şekilde bu üniversitelerin kurumsal hale getirildiklerini belirtmiştir¹. Açılan her üniversite sadece yetiştirdiği öğrencilerle değil aynı zamanda bünyesinde barındırdığı akademisyenler ile de kurulduğu kentler üzerinde etkiye sahiptir. Üniversitelerin bölgeler ve iller arası kalkınma farklılıklarını azaltmaya katkı sağladıkları nedeniyle bugün Türkiye’de her ilde bir üniversite vardır. Bölge kalkınmasında üniversiteler insan sermayesi birikimi yaparak, toplumun kültürel, sosyal ve kültürel gelişmesine katkı saylayarak, bölgenin toplumsal gelişmesini etkilerler.

Işık (2008) yılında yayınladığı “*Türkiye’de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri*” başlıklı çalışmasında 1992’de kurulan üniversitelerin buldukları kentlerin nüfus artış hızına olan etkileri irdelemiştir. Özellikle Çanakkale, Isparta, Afyonkarahisar, Kütahya, Niğde, Tokat, Kahramanmaraş ve Kırıkkale kentlerinden açılan üniversitelerin kentin nüfus artış hızına belirgin etkisi olduğunu çalışmasında dile getirmiştir. Bu kentlerin önemli bir

¹ <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/erdogan-her-ile-bir-universite-9883918> erişim tarihi 15.05.2021

kısımında nüfus artış hızı 1975'ten sonra azalma eğilimine girmiş olmasına karşın üniversitelerin kurulduğu 1990-2000 döneminde tekrar artış göze çarpmaktadır.

Üniversitelerin kuruldukları kentlere etkilerini inceleyen çalışmaların pek çoğu sadece ekonomik kökenli etkiler üzerinedir. Oysa üniversitelerin kurulduğu bölgeye sadece ekonomik değil, çok farklı alanda etkileri vardır. Kente, üniversite de çalışmak için gelen görece eğitimli ve nitelikli nüfus, kentin kültürel ve sosyal gelişimine de katkı sağlamaktadır. Ayrıca üniversitelerin sahip olduğu teknolojik alt yapı ve bilgi yaratma becerisi de kentlerde yaşanan değişimde ve gelişimde büyük etki yaratmaktadır (Sürmeli, 2008: 15). Üniversitelerinin kuruldukları bölgede yaşayan yerel halk üzerinde toplumsal ve ekonomik açıdan tartışmasız etkileri olmaktadır. En yaygın iki etki ekonomik ve demografik etkilerdir. Üniversiteler buldukları bölgeler açısından önemli bir gelir üreticisidir. Yerel işletmeler örneğin kafeler, bakkallar, marketler, lokantalar için gelir artışı sağlamak ve topluluğun genel ekonomik durumunu yükseltmektedirler. Ayrıca üniversiteler kuruldukları şehir altyapısının geliştirilmesine yardımcı olmaktadır (Görkemli, 2011: 30; Kaşlı ve Serel, 2008: 100). Aynı zamanda bölgede yaşayan herkes için yeni ve farklı bakış açıları ve daha farklı kültürel anlayış da getirmektedir. Gerek ülkemizde gerekse dünyanın pek çok yerinde üniversiteler sosyal, kültürel ve ekonomik eşitsizlikleri gideren, şehirlerin kalkınma ve ilerleme hızlarına olumlu yönde etki eden önemli birer etmen olarak düşünülmektedir. Bu sebeple, üniversitelerin açılacakları bölgeler seçilirken hem sosyal hem ekonomik açıdan canlılık kazandırılması amacı ile görece az gelişmiş ya da gelişmekte olan kentlere öncelik verildiği görülmektedir.

Üniversiteler kuruldukları kentlerde yarattıkları değişimde en önemli özne öğrencilerdir (Ergun, 2014: 2). Öğrencilerin üniversitede okuma süresinde genellikle geçici süreler yaşadıkları kente etkileri kaldıkları süreden çok daha etkilidir. Öğrenciler geldikleri an itibari ile farkında olmasalar bile geçici süre geldiklerinin farkında olarak adeta bir turist gibi kenti kendilerine göre şekillendirmeye başlamaktadırlar.

1.4. Yenişehir'in Coğrafi Konumu ve Toplumsal Yapısı

Yenişehir, Kırıkkale il merkezine en yakın ilçe olan Yahşihan'a bağlı bir mahalledir. Ankara-Kırıkkale kara yolu asfaltlı Yenişehir Mahallesi'nin sınırından geçmektedir. Yenişehir'in Kırıkkale İl merkezine olan uzaklığı yaklaşık 6 km'dir. Ankara'ya uzaklığı ise 70km'dir (Altın, 1995). Yenişehir Mahallesi'nin bağlı bulunduğu ilçe olan Yahşihan'da hem kır hem de kent nüfusunun olduğu görülmektedir. İlçedeki 1990-2016 yıllarını kıyaslayan kır ve kent arasındaki nüfus dağılımına bakıldığında kır nüfusunun giderek azaldığı gözlenmektedir (Tablo 1).

Tablo 1: TÜİK Genel Nüfus Sayımı Verileri

Yıl	Toplam	Şehir	Kır
-----	--------	-------	-----

1990	11.299	5.695	5.604
2000	14.098	8.215	5.883
2007	12.963	9.166	3.797
2008	13.322	9.573	3.749
2009	15.997	12.42	3.577
2010	16.133	12.801	3.332
2011	16.618	13.374	3.244
2012	17.675	14.591	3.084
2013	19.46	16.307	3.153
2014	20.833	17.966	2.867
2015	22.247	19.493	2.754
2016	25.103	22.391	2.712

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Yahşihan ilçesinin tarihi incelendiğinde, pek çok kaynakta arazisi oldukça verimli olduğu ve kaynak sularının çokluğundan bahsedilmektedir. Yahşihan, Kızılırmak Nehri'nin doğu kıyısında, Kara Güney Dağı'nın güney eteklerinde kurulmuştur. Kızılırmak araziye ikiye bölmektedir (Altın, 2008: 511). Tarımın etkin olması nedeniyle uzun bir süre ilçenin 1990'da kır ve kent nüfusu başa baş giderken, kurulan sanayi bölgesinin de etkisi ile 2000 ve sonrasında kent nüfusunda hatırı sayılır bir artış gözlenmektedir. Bu durum bölgenin sosyo-ekonomik açıdan farklı alanlardan beslendiğini ortaya koymaktadır.

Ayrıca Yahşihan ilçesine bağlı Yenişehir Mahallesi içinde yer alan Kırıkkale Üniversitesi Merkez Kampüsünün (Prof. Dr. Beşir Atalay Kampüsü) 2004 yılında bölgede giderek aktif hale gelmesiyle birlikte bölgede nüfusun hız kazanmıştır. Nüfus artışı ile sosyal ve ekonomik değişimlerde gözlenmektedir. Bölgede 2007-2020 yılları arasında yaşanan nüfus artış hızı aşağıda yer alan Tablo 2' de açık şekilde gözlenmektedir.

Tablo 2: 2007-2020 Yılları Arası Bölgede Yaşanan Nüfus Artış Hızı Tablosu

Satırlar	Sütunlar	
	Belediye, Köy Ve Mahalle Nüfusları	
	Ölçüm bazında	
2007	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	3.696
2008	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	3.633
2009	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	6.549
2010	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	6.603
2011	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	7.066
2012	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	7.290
2013	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	8.003
2014	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	9.488
2015	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	10.020
2016	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	11.967
2017	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	13.362
2018	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	13.888
2019	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	12.982
2020	Kırıkkale(Yahşihan/Yahşihan Bel./Yenişehir Mah.)-90442	10.963

Kaynak: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/> erişim tarihi 15.05.2021

Yukarıda yer alan Tablo 2'de de açık şekilde görüldüğü üzere Yenişehir hızlı nüfus artışının gözlendiği bir mahalledir. Çalışmamız kapsamında yapılan görüşmelerde bu hızlı nüfus artışında önemli aktörlerden biri mahalle

sınırları içinde yer alan üniversite olarak ifade edilmiştir. Bu konuda görüşmecilerin yaptıkları değerlendirmeler ve bazı görüşmeci alıntıları Bulgular bölümünde detaylı şekilde ele alınmaktadır.

2. YÖNTEM

Çalışma kapsamında 2021 Mayıs ayında Yenişehir'de 25 yıl ve daha uzun süredir ikamet eden 5 Kadın, 10 Erkek olmak üzere toplam 15 kişi ile görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde sosyal bilimler kapsamında sıklıkla kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme tekniği uygulanmıştır. Toplumsal gerçekliği belirleme, anlama ve yorumlama konusunda taşıdığı önem bakımından bu yöntem tercih edilmiştir. Herhangi bir konuda kişilerin tercihleri ve düşünceleri öğrenilmek istendiğinde bunu öğrenmenin en sağlıklı yolunun kendileriyle birebir görüşmek ve ilgili soruları kendilerine bizzat iletmek olduğu aşikârdır. Önceden hazırlanmış, ya da o anda konuşmanın seyriyle ortaya çıkan soruları kişiye sözel olarak yöneltmek ve konu hakkındaki özgür fikirlerini kendisinden doğrudan almak, araştırmanın özgünlüğü ve güvenilirliği açısından oldukça önem taşımaktadır. *“Bir nitel araştırma tekniği olarak görüşme, araştırmacı ile araştırmanın öznesi konumunda yer alan insan arasında geçen, kontrollü ve amaçlı sözel iletişim biçimidir”* (Cohen ve Manion, 1994'ten Akt., Türnüklü, 2000: 544). Araştırmanın amacı, farklı sosyal, kültürel ve demografik özelliklere sahip insanların deneyimlerini, görüşlerini ve yaşam tarzlarını görüşme yolu edinerek onların kültürel sınıflandırmalarını sistematik bir şekilde ortaya koymaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmacı, önceden belirleyip hazırladığı soruları, araştırmanın öznesi olan kişilere yöneltir. Bu soruların yanı sıra, araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkilemesi mümkündür ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırılmasını isteyebilir (Türnüklü, 2000: 545). Yapılan görüşmeler 13 sorunun yer aldığı yarı yapılandırılmış soru kâğıdı eşliğinde gerçekleşmiştir. Yarı yapılandırılmış soru kâğıdı kullanılmasının temel nedenleri görüşme için bir kılavuz oluşturmak, sorulara ve soruları soran araştırmacıya esneklik sağlamak, katılımcılardan spesifik verilerin toplanması noktasında yol göstermek olarak sıralanmaktadır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış soru kâğıdında yaş, eğitim durumu gibi bazı demografik bilgilerin yanı sıra Yenişehir'in tarihi ve bu bölgede yaşadıkları dönemde karşılaştıkları değişim ilgili genel duygu ve düşünceler sorulmaktadır. Bu soruların sorulmasının sebebi araştırmaya konu olan “Yenişehir'de yaşanan değişim” ve “bu değişimde üniversitenin etkisi” kavramlarının görüşmeciler için taşıdığı anlam ve bu kavramlar üzerinden oluşan algının tanımlanabilmesidir. Katılımcıların demografik özellikleri ve sohbet sırasında üzerinde durduğumuz sorulara verdikleri cevaplar ‘araştırma bulguları’ kısmında yer almaktadır. Görüşmeler sırasında elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Betimsel analiz kapsamında yapılan görüşmeler ile elde edilen veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre

sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırılan veriler daha sonra özetlenerek akabinde yorumlanmaktadır. Bu analiz türünde araştırmacı, görüşmeler yaptığı ya da gözlemediği bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Burada amaç toplanan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Böylece gündelik hayat tecrübelerini aktaran katılımcıların görüşleri detaylı şekilde değerlendirilmektedir. Kırıkkale İli, Yahşihan İlçesine bağlı Yenişehir’de yaşanan sosyal ve kültürel değişime üniversitenin etkisinin belirlenmesine yönelik yürütülen çalışma kapsamında elde edilen veriler ‘araştırma bulguları’ başlığı altında yer alan alt başlıklara göre sınıflandırılmıştır. Katılımcılara görüşmeler sırasında yöneltilen sorulara uygun şekilde alt başlıklar düzenlenmeye çalışılmıştır. Katılımcılara yaşadıkları bölgenin tarihi, bölge hakkında duydukları ya da bildikleri genel bilgiler sorulduğunda alınan cevaplar ‘Bölgenin Tarihi’ başlığı altında ele alınmıştır. Katılımcıların Yenişehir’e yerleştikten sonra bölgede gözlemedikleri değişim ‘Yaşadıkları Dönemde Bölgede Gözlenen Değişim’ başlığı altında değerlendirilmiştir. Çalışmamıza konu olan Yenişehir’de Kırıkkale Üniversitesi kurulduktan sonra yaşanan değişime ilişkin katılımcı düşünceleri ‘Yaşanan Değişimde Üniversitenin Etkisi’ başlığı altında toplanmıştır. Belirtilen bu başlık altında Kırıkkale Üniversitesi kurulduktan sonra bölgede yaşanan değişimler hem ekonomik hem sosyal hem de kültürel olarak pek çok alanda incelenmiştir. Yaşanan bu değişimler bölge için bazı açılardan fayda sağlarken bazı açılardan da olumsuzluklar doğurmuştur. ‘Bölgede Yaşamın Avantaj ve Dezavantajları’ başlıklı bölümde yer alan katılımcı alıntıları ve yorumları ile yapılan görüşmelerde konu ile ilgili belirtilen değerlendirmelere yer verilmiştir. Katılımcıların açık şekilde belirttiği üzere Kırıkkale Üniversitesinin kurulması ile birlikte Yenişehir’de önemli bir değişim gözlenmiştir. Çalışmaya katkı sağlayan 15 katılımcıya eğer yaşanan değişime etki etme şansları olsa neler önerirdi sorusu yöneltildiğinde verdikleri cevaplar ‘Bölgede yaşanan değişime katkıda ne önerirsiniz?’ başlıklı bölümde irdelenmiştir. ‘Bölge ile ilgili keşkeleriniz var mı?’ bölümünde ise katılımcıların bölgede yaşanan değişimle ilgili keşkelerine yer verilmiştir. Gözlenen tüm bu değişim ve dönüşümler düşünüldüğünde ‘Yeniden bu bölgede yaşamak ister miydiniz?’ sorusu ile katılımcıların bölgeye dair aidiyet ve bağlılık duygusu değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu belirtilen başlıklar içerisinde yer alan değerlendirmeler ve yorumlar çalışmanın ana hatlarını oluşturmaktadır.

2.1. Etik Konular

Bu araştırmanın yapılabilmesi için Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Prof. Dr. Mustafa Özen Başkanlığında 18/05/2021 tarihinde, oturum no: 05 ile etik ilkelere uygundur kararı vermiştir.

3. BULGULAR

Yenişehir'de üniversitenin kurulması sonrasında yaşanan değişimin etkilerini araştırmak adına öncelikle bölgede 34 yıldır ikamet eden bir bölge sakinine ulaşılmıştır. Bölge sakini ile yapılan görüşmeler esnasında Yenişehir'de kurulan Metal İş Yapı Kooperatifi evlerine ilk taşınan kişilerden olduğu öğrenilmiştir. Kooperatif tarafından yapılan evlerde yaşayan diğer bölge sakinleri ile uzun yıllardır komşuluk yapması nedeniyle kartopu örneklem tekniği kullanılarak görüşme yapılan diğer katılımcılara ulaşılmıştır.

Görüşmecilerin demografik özelliklerine bakıldığında yaş aralığı 34-77 arasında değişmektedir. Yaş dağılımında bakılacak olursa 4 katılımcı 60 yaş altı, 4 katılımcı 60-64 yaş arası, 7 katılımcı ise 65 yaş ve üstü olarak kümelenmektedir. Katılımcılardan 11 kişinin 60 yaş ve üstü olduğu gözlenmektedir. Katılımcıların medeni durumuna bakıldığında 15 katılımcıdan 13'ü evlidir. Katılımcıların eğitim durumuna göre, 3 katılımcı ilkokul mezunu, 5 katılımcı orta okul mezunu, 4 katılımcı lise mezunu, 3 katılımcı ise üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahiptir. Katılımcıların bölgedeki yaşam sürelerine bakıldığında 15 kişiden 10'u 35 ve üzeri süredir bölgede ikamet etmektedir. 5 katılımcı ise 29-34 yıl arası Yenişehir'de yaşamaktadır. Çalışmaya katılım gösterenlerin uzun yıllardır bölgede yaşıyor olmaları bölgenin gözlenen değişimlerini içeriden dinleme şansını sunması açısından oldukça önemlidir.

3.1. Bölgenin Tarihi

Yenişehir'in Coğrafi Konumu ve Toplumsal Yapısı başlıklı bölümde detaylı şekilde anlatıldığı üzere, bölge önceleri tarımsal arazi olarak kullanılmıştır. 70'lerde Metal İş Yapı Kooperatifinin inşaatına başlaması ile bölgede yer alan bağ ve bahçeler yavaş yavaş yerini iki katlı bahçeli evlere bırakmıştır. Yenişehir'de 1984 yılında teslim edilen Metal İş Yapı Kooperatifi projesi başlamadan önce arazinin tarım arazisi olarak kullanıldığı 15 görüşmeci tarafından da belirtilmiştir. Üzüm bağı başta olmak üzere pek çok ürün üretilen, ekin toplanan verimli bir tarım arazisi olduğu görüşmelerde dile getirilmiştir. Bazı görüşmeci alıntılarına bakacak olursak;

“Metal iş yapı kooperatifi evleri vardı burada ilk başta. Tarlalar bahçeler içine yapılmış 208 ev yapılmıştı. Bahçeli müstakil evler. Ben şahıs evlerinden ilkiydim. Geldim arsam vardı yaptım üç katlı evi. Çok da güzel oldu. Her yer bahçeli ev, yeşildi her yer.” (64 yaşında, Katılımcı 4)

Bölgenin yeşil doğası bahçeli evlerin yapılması ile eskisi kadar yeşil kalamasa da katılımcılar evlerinin bahçelerinde yetiştirdikleri ağaç ve benzeri ürünler ile bölgenin 80'li yıllarda da yeşil bir alan olduğunun vurgusunu yapmışlardır. 1984 yılında Metal İş Yapı Kooperatifinin inşaatını üstlendiği evler bittiğinde uzun yıllardır bu bölgede evlerinin teslimini bekleyen kooperatif üyeleri evlerine taşınma imkânı bulmuşlardır. Bölgeye taşındıkları dönemi Katılımcı 2 şu sözlerle ifade etmiştir;

“84’de ilk gelenlerdendik biz birkaç aile geldik buraya. Bir arada düzene koyduk burayı. Aynı işlerde çalıştığımızdan zaten tanıyorduk. Ölümüne dirimize hep bir olup koştuk. Kimse kimseyi yabancı görmedi. O sayede kalkındı buraları. Çok güzel yaptık. 208 ev vardık başta. Geldiğimizde bizleri kabul etmediler ama biz birbirimize sahip çıktığımız için ilgilenmedik çok etraftaki köylülerle, sonra tam düzen oturttuk baktık öğrenciler gelmeye başladı. Buralarda geziniyorlardı. Ev baktılar yemek yiyecek yer baktılar hepsi ihtiyaç tabi. Karnı doysa yatacak yer yatacak yer bulsa çamaşırını yıkayacak. Her biri için bir şeyler gerekti.” (68 yaşında, Katılımcı 2)

Katılımcı 2’nin yukarıda belirttiği üzere kooperatif evleri ile bu bölgeye taşınan bireyler iş yeri bağlantıları sebebi ile zaten birbirlerini tanıyan ve bir arada olmaya alışık bir grup olarak kendilerini tanımlamaktadırlar. Bu sayede bölgede kısa sürede yardımlaşma ve dayanışmaları ile bir arada hareket ederek değişimi hızlandırmışlardır. Bölgenin kısas sürede kalkınmasında bir arada hareket etmelerinin etkisini neredeyse her görüşmeci dile getirmiştir. Yenişehir’e yerleştiklerinden kısa bir süre sonra üniversitenin açılması ile öğrencilerin bölgeye gelmeye başladığını ve yeni bir değişim süreci başlamıştır.

Bölgenin tarihinden söz edilmesi istendiğinde görüşmecilerin 80’li yıllarda özellikle kooperatif evleri vasıtası ile bölgeye gelmeye başladıkları anlaşılmaktadır. Kooperatif evlerinin yapımının uzun yıllar sürmesi sebebi ile inşaat halindeki evlerini bölgeye kısa ziyaretlerle takip ettikleri belirtilmiştir. Bu kısa ziyaretler görüşmecilerimizin o bölgeye taşınmadan önce de bölgede hakkında bazı temel bilgilere sahip olduklarını göstermektedir. Katılımcı 3’ün dile getirdiklerine bakılacak olursa;

“Tahtalı mevkii olarak bilinirdi buraları. Zamanında demiryolu yapılıırken tahtaları buradan gitmiş ondan tahtalı denirmiş. Sonra bizim evler bitti taşındık. Bahçe sahipleri bizi zor kabullendi. Bağlar bahçeler yavaş yavaş bozuldu hep inşaat ev oldu.” (72 yaşında, Katılımcı 3)

Katılımcı 3 ile yapılan görüşmede yukarıda yer alan alıntıda belirttiği üzere 80’li yıllarda, bölgeye taşındıkları dönemde, bahçe sahiplerinin kendilerini zorla kabul ettiklerini bölgede bulunan bağ ve bahçelerin inşaat alanına döndüğü belirtilmiştir. Bu durum bölgenin kırdan önce kasabaya sonra üniversitenin kurulmasıyla birlikte bir kente dönüştüğü anlaşılmaktadır. ‘Bölgede bulunan bahçe sahipleri sizi neden kabul etmekte zorlandı?’ diye sorulduğunda net bir şekilde “onlardan farklı olduğumuz için” cevabını vermişlerdir. Toplumsal değişme Comte’un tanımladığı şekliyle toplumda ortaya çıkan yeni bilgilerin ışığında, toplumların dinamik bir yapısı olduğunu ve toplumların kültürel, ekonomik ve siyasal alanlarda farklılaştığını ve bunun da davranışlara yansıdığını belirtilmektedir (Giddens, 2000). Comte’un tanımında da altını çizdiği ortaya yeni çıkan, alışlagelmiş olandan farklı olan bir durumun toplumsal değişimi tetiklediği Katılımcı 3’un söylemlerinde de göze çarpmaktadır.

3.2. Yaşanılan Dönemde Bölgede Gözlenen Değişim

Toplumsal değişme bütün toplumların temel özelliğidir. Toplumsal değişim daha önceki bölümlerde ele alındığı üzere hem ekonomik hem de sosyal açıdan kendini göstermektedir. Çalışma kapsamında görüşmecilere yaşadığımız dönemde bölgede yaşanan değişimleri anlatmaları istenilmiştir. Katılımcı 5 şu sözlerle ifade etmiştir;

“Ekonomik ve sosyal anlamda değişti buralar. Eskiden 3 bakkal vardı burada şimdi zincir marketler var.” (34 yaşında, Katılımcı 5)

Yenişehir’de yaşanan değişim fiziki olarak gözlenen, bölgede bulunan yapıları da kapsayan bir değişimdir. Bahçelerin bozulması, binaların yapılması bölgede uzun yıllardır ikamet eden katılımcıların hepsi tarafından dile getirilen bir süreçtir. Katılımcı 8’in aşağıda yer alan alıntıda belirttiği üzere apartlar yapılmaya başlanmıştır. Apartların yaygınlaşması ile bölgede yaşayan nüfusun yapısı da değişmeye başlamıştır. Önce yapılarda gözlenen değişim kısa süre içinde toplumsal yapıda da etkisini göstermiştir.

“Önce bahçeli evler vardı. Yıkıldılar bir bir... Sadece bir iki tane bahçeli ev kaldı artık. Onlarda göstermelik bugün yarın yıkılırlar. Sonra apartlar yapıldı. Mahalleli göçtü buradan öğrenciler geldi. Karışık. İçimizde karıştı, dışımızda karıştı. Gençler geliyor gidiyor. Kimisi saygılı, kimisi saygısız. Çeşit çeşit oldu insanlar burada.” (77 yaşında Katılımcı 8)

Yüksek binaların yapılması bölgede gözlenen değişimle ilgili ilk belirtilen değişim göstergelerinden olmuştur. Katılımcı 13 yüksek binaların yapılması ile ilgili şu sözler dile getirmiştir;

“Buraları tatil köyü gibiydi ama şimdi bak hep koca koca binalar var. Eh ne yapacaksın düzen değişti. Öğrenciler geldi kalacak yer gerekti çocuklara. Yetmedi buraları yıktılar, evleri bozdular bahçeleri kalacak yer yaptılar. Hep apart bak buraları baştan sona apart. Kalan öğrenciye yemek gerek market gerek onlarda açıldı. İyi oldu tabi market bakkal elimizin altında ama bozuldu da tabi. Ortam değişti, insanlar değişti.” (71 yaşında, Katılımcı 13)

Katılımcı 13’un sözlerine baktığımızda değişimin sadece yüksek binalarda gözlenmediğini aynı zamanda sosyal yapının da farklılaştığını dile getirmiştir. Özellikle öğrencilerin bölgeye gelmesi ile bölgede ihtiyaçlar farklılaşmıştır. Öğrencilere yönelik yemek yenilecek alanlar, marketler gibi değişen ihtiyaçlara yönelik yeni tesisler inşa edilmeye başlanmıştır.

Görüşmeye katılan görüşmecilerin bölgede yaşam süreleri 29-37 yıl arasında değişmektedir. Bu süre oldukça uzun bir zaman dilimi olarak ele alınmaktadır. Bölgede yaşanan değişimi 29 yıldır bölgede yaşadığını dile getiren Katılımcı 11 şu sözlerle özetlemektedir;

“Burası 2 kez değişmiş. Önce kooperatif kurulunca ve sonra üniversite gelince. Ben üniversitenin etkilerini gördüm kasaba şehir oldu öğrenciler gelince arsalar kıymetlendi. Öğrenciye yönelik değişti buraları.” (63 yaşında, Katılımcı 11)

Katılımcı 11’inde dile getirdiği gibi bölge iki önemli değişim süreci geçirmiştir. Önce kooperatif evlerine yerleşilmesi ile Yenişehir bir kasaba

havasına kavuşmuş ve mahalle olarak sınıflandırılmıştır. Bahçeli evlerinde yaşayan birbiri ile sıkı ilişkiler içerisinde bulunan yaklaşık 220 hanenin bulunduğu bir yaşam alanına dönüşmüştür. Ancak üniversitenin açılmasından sonra bölgeye yoğun bir öğrenci nüfusu gelmeye başlamıştır. Bu büyük nüfus hareketliliği bölgede yeni bir değişim sürecini tetiklemiştir. Böylece Yenişehir mahallesi adeta bir üniversite kentine dönüşmeye başlamıştır.

3.3. Yaşanan Değişimde Üniversitenin Etkisi

Açıldıkları bölgelerde yoğun bir şekilde insan hareketliliğine neden olan üniversiteler, kentlerin değişimlerini hızlandıran birer ‘toplumsal değişim aktörü’ olarak düşünülebilirler (Vural Yılmaz ve Yılmaz, 2013: 205-206). Kent sakinlerine göre, bir kentin öğrencileştigiine ilişkin en dikkat çekici gösterge ise öğrencilerin kentin temel değer yargıları ve yaşam biçimlerine tehdit oluşturduğuna yönelik tedirginliktir. Bu düşünce nedeniyle taşrada üniversiteler kurulduktan sonra bölgeye gelen öğrenciler ile hem yerleşke yaşamının içeriğini ve geleceğini hem de kent mekânı üzerindeki farklı kimlik ve yaşam tecrübelerinin davranışsal içeriğinin değişeceği düşünülmektedir (Yılmaz, 2011: 6). Çalışma kapsamında görüşülen 15 kişiye ‘bölgede yaşanan değişimde üniversitenin etkisi var mı?’ sorusu yöneltilmiştir. Katılımcı 9’a ve Katılımcı 15’a göre;

“*Var tabi. Ana damarı değişimin üniversiteden kaynaklandı.*” (70 yaşında, Katılımcı 9)

“*Öğrenci bu değişimin hammaddesi. Öğrenci olmadan burası söner gider. Hiçbir anlamı kalmaz.*” (51 yaşında, Katılımcı 15)

Yenişehir’de yaşanan değişimin ‘ana damarı’ ve ‘hammaddesi’ olarak tanımlanan üniversite ve üniversite öğrencileri, bölgede ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar ve gereksinimleri oluşturan ana kaynaktır. Katılımcı 12 ve Katılımcı 4 üniversitenin yeni kurulduğu dönemde öğrencilerin bölgeye gelmesi ile yaşananları şu sözlerle dile getirmektedir;

“Çok etkisi var. Üniversite buraya gelince öğrenciler kalacak yer aradılar. Garajda olsun yatarım diyenler vardı kalacak yer öğrenci için çok zordu. Evlerde kiralar başladı. Öğrenciler geldikçe evler yetmedi müteahhitler dört döndü veren apart yaptırdı bahçeli evlerin yerine şimdi her taraf apart oldu. Apartta kalan öğrenci yesin içsin gezsin diye bu sefer kafeler lokantalar çamaşırhaneler açıldı. Burası bambaşka bir yer oldu.” (62 yaşında, Katılımcı 12)

“Üniversite geldiğinde öğrencilere kalacak yer gerekti. Ben kız öğrencilere göre yaptım evimi odalarını kiraladım. Kendimce karımla birlikte düzen kurduk ama yetmedi. Öğrenci arttı yerler yetmedi bu sefer müteahhitler apartlar yapmaya başladı. Apartların altı kafe oldu. Öğrenciler geldikçe ortamı değişti hep buraların.” (64 yaşında, Katılımcı 4)

Bölgede bahçeli evlerin yıkılıp yerini apartlara bırakması sürecinde en önemli etken üniversite öğrencilerinin yaşadığı barınma sorunu olarak tanımlanmaktadır. Görüşmeler sırasında Metal İş Yapı Kooperatifinde

yaşayanların bu barınma sorunu için öncelikle evlerinde öğrenciler için kiralanabilecek alanlar yaratmaya başladıkları ancak üniversite kampüs yapısına doğru büyüdükçe barınma sorunun daha da arttığı belirtilmektedir. Katılımcı 6'nın aşağıda yer alan sözlerine baktığımızda üniversite öğrencilerinin barınmaları için bölgenin tercih edilmesinde Yenişehir'in Üniversiteye oldukça yakın bir yerleşim yeri olmasının etkisi oldukça büyüktür.

“Üniversite açıldıktan sonra öğrenciler gelmeye başladı. Kalacak yer bulamayan öğrencilere en yakın yer burası güzel ve güvenli bir yer görünce burada kalmak istediler. Yürüyerek gidilebiliyordu okula. Eee öğrenci gelince işin de rengi değişti. Evlerinde oda kiraya verme başladı önce sonra evler değişmeye başladı apartlar çıktı ortaya her yer apart şimdi.” (52 yaşında, Katılımcı 6)

Öğrencilerin bölgeye gelmesi sadece bahçeli evlerin apartlara dönüşmesini tetiklememiştir. Aynı zamanda bölgeye gelen öğrencilerin sosyal hayat açısından da bazı ihtiyaçları hasıl olmuştur. Katılımcı 10'un sözlerine baktığımızda;

“Üniversitenin açılması, öğrencilerin gelmesi çok değiştirdi. İhtiyaçlar değişti. Kafeler, marketler, dükkanlar açıldı. Hep öğrenciler için yapıldı bunlar. Öğrencilere uygun ortamlar yapıldı.” (76 yaşında Katılımcı 10)

Bölgede açılan yeni kafe, market, restoran, büfe gibi pek çok özel girişimde yaşanan bu değişimin bir göstergesidir. Yürütülen görüşmeler sırasında da bölgede çok sayıda işletmenin olduğu gözlenmiştir. Neredeyse yapılan her binanın altında farklı konseptlere yönelik işletmeler yer almaktadır. İşletmelerin artışı bölgede yeni iş alanlarının doğmasına imkân sağlamıştır. Bölge açısından ekonomik bir hareketlilik sağlayan üniversitenin gelişi başlarda yöre halkının bir kısmı açısından çok olumlu şekilde karşılanmamıştır. Katılımcı 7 ile yapılan görüşmede bu durum şu sözlerle dile gelmiştir;

“Üniversite çok değiştirdi burayı. Önce üniversiteyi istemediler buralarda. Camiden çıkınca 'yüksek okul istemiyoruz' diye yürürlerdi cemaat. Sonra alıştılar öğrencilerin iyi yönlerini gördüler. Üniversite buraya değer kattı toprakları evleri değerlendirildi.” (60 yaşında, Katılımcı 7)

Her ne kadar başta üniversite öğrencilerinin bölgeye gelmesini istemeyen bir grup olsa da bu tepkiler Katılımcı 7'nin de dile getirdiği üzere kısa sürede alışıma başlamışlardır. Yenişehir'in yaklaşık 220 bahçeli evden oluşan kasaba havası yavaş yavaş bir öğrenci kentine doğru dönüşmeye başlamıştır. Öyle ki öğrencilerin ihtiyaçları bölgenin en temel gelir kaynağı haline dönüşmüştür. Katılımcı 2 günümüzde yaşanan Covid-19 pandemisi sebebi ile öğrencilerin bölgeye gelemeyişleri sonucunda yaşanan durumu şöyle özetlemektedir;

“Çok etkisi var üniversitenin. Bak şimdi öğrenciler olmayınca ölü şehir gibi burası üniversite nasıl etkiliyor bu zaten gösteriyor.” (68 yaşında, Katılımcı 2)

Yenişehir’de öğrenciler olmadığında adeta bir ‘ölü şehir’ gibi tanımlanıyor olması bölgenin öğrencilerle tanımlanır hale geldiğinin bir göstergesidir.

8.4. Bölgede Yaşamın Avantaj ve Dezavantajları

Katılımcılara görüşmeler sırasında Yenişehir’de yaşamın sizin için avantaj ve dezavantajları nelerdir? Şeklinde soru yönelttiğimizde uzun yıllardır bu bölgede yaşayan katılımcılar daha çok bu bölgenin geçmişten gelen avantajları üzerinde durmuşlardır. Geçmişten gelen avantajlar ile kastedilen bölgede yeşilin, ağaçların yoğun olduğu dönemde doğasının güzelliğine yapılan vurgudur. Katılımcı 1’in aşağıda belirttiği üzere bahçeli evlerin olduğu 80’lerde Yenişehir doğayla içiçe bir kasaba havasını hissettirmektedir.

“Havası doğası çok güzel. Bahçeli evler varken buralarda bir görmeliydiniz. Meyveler dalları basardı. Yürüdükçe mis gibi kokardı sokaklar. Ama köydeki gibi de değildi evler bakımlı yeni evlerdi. Kasaba olmuştuk. Sonra evler yıkılmaya başladı. Biz şimdilik dayandık evi yıktırmadık müteahhide vermedik. Ama nereye kadar dayanacaksın her yer yüksek bina arada kalıyorsun boğuyor adamı böyle olunca sende değiştirmek zorunda kalıyorsun. Şimdi tabi hayat kolay eskiden su yoktu evlerde şimdi bak elektrik var su var internet var her köşede bakkal market kafe var ne yemek istersen bulursun buralarda” (65 yaşında, Katılımcı 1)

Yenişehir’de yaşamın avantaj ve dezavantajları sorulduğunda sadece doğadan ya da yapılardan değil bireyler arasındaki ilişkilerden de söz edilmiştir. Katılımcı 6’nın aşağıda belirttiği üzere toplumsal ilişkilerde de değişimler yaşanmış ve bu değişimlerin sonucu olarak bölgede yaşamın avantaj ve dezavantajlarında da farklılaşmıştır.

“Şimdi tabi hem avantaj hem dezavantaj yaşandı. Komşuluk bitti, insanlık değişti, selamlaşmalar bile azaldı. İnsanların birbirine güveni kalmadı. Ama apartlar ile alt yapıda değişiyor bak. Şimdi elektrik, su, internet hepsi yeniden yapılıyor bunun değişimi hep bu öğrenciler, apartlar sayesinde. Hizmet gelmek zorunda talep eden var çünkü ihtiyaç şimdi değişim bu da iyi bir şey tabi.” (52 yaşında, Katılımcı 6)

Apartların yapılmaya başlanması ile birlikte alt yapı ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilirken, bireyler arasındaki iletişimin azaldığına vurgu yapılmaktadır. Katılımcı 9’un aşağıda yer alan yaklaşımı bu durumu net şekilde ortaya koymaktadır.

“Eskiden komşuluk, dostluk vardı, şimdi rant var kar var. Ama üniversite sayesinde çocuklarımızı okuttuk bak yakında üniversite olunca çocuklarımız rahat rahat okudu.” (70 yaşında, Katılımcı 9)

Ayrıca üniversitenin Yenişehir’e olan yakınlığı sayesinde bölgede yaşayanlar çocuklarını güvenli, rahat ve ekonomik bir şekilde okutabildiklerini belirtmişlerdir.

“Şekil değişti kasaba şehir oldu. Hem gelişti hem geri kaldı. Yapısı değişti bu bölgenin etrafa bakınca her yer bina oldu. Bahçelievler apartlara dönüştü. Kafeler oldu marketler oldu ama kalıcı insanlar gelmedi hiç. Öğrenci geldi gitti. Hep insanlar değiştikçe gelişmede olumsuz etkilendi. Öğrenciyi ağırladık gönderdik.” (63 yaşında, Katılımcı 11)

Katılımcı 11'in yukarıda bölgenin değişimine değinmiştir. Özellikle yapısal olarak kasabadan şehre doğru bir büyüme olduğunu belirtirken, bu büyümenin sağladığı imkanları avantaj olarak dile getirmiştir. Kafelerin, marketlerin açılmasına vurgu yapmıştır. Ancak bu değişimin bir diğer getirisi olarak bölgede kalıcı insan nüfusunun azlığını bir dezavantaj olarak ele almıştır. Öğrencilerin eğitimleri boyunca konakladıkları geçici bir konaklama alanı olarak bölgenin düşünülmesi Katılımcı 11 için gelişmeyi olumsuz etkileyen bir durumdur.

8.5. Bölgede Yaşanan Değişime Katkıda Ne Önerirsiniz?

Görüşmeye katılanlar ortak şekilde bölgenin yaşadığı değişimi dile getirmişlerdir. Bu noktadan hareketle katılımcılara bölgede yaşanan değişime katkı sağlama imkanları olsa nasıl bir değişim önereceklerini sorduğumuz da aldığımız cevapların bazıları şu şekildedir;

“Düzenli olmalı yapılanlar. Planlı olmalı... 208 evken burası tepeye çıksan baksan böyle kalemler çizilmiş gibi görünürdü. Binalar bahçeleri hep düzen içindeydi planlıydı. Müteahhitler apart yapmak için ne bahçe bıraktı ne plan. En karlı nasıl olur diye karmaşık bir şekle soktular buraları.” (62 yaşında, Katılımcı 12)

“Planlı olmalı değişim, her şey düzenli olmalı. İnsanda düzene uyar eğer öyle olursa.” (68 yaşında, Katılımcı 2)

“Planlı düzenli bir değişim olması lazımdı. Gelişmiş ülkeler bak şehir dediğin düzenli olur. Burası 90larda şehirleşmeye başlıyor ama plan olmadığından karma karışık bir yere dönüştü. Rant için herkes en ufak bir toprağa bile ev yapmaya çalıştı ama öyle olmaz bahçe lazım, düzen lazım plan lazım...” (64 yaşında, Katılımcı 4)

Yukarıda alıntılara yer verilen üç katılımcıda değişimin plansızlığından dem vurmushlardır. Öyle ki değişimin plansızlığının hem toplumsal yapıyı hem de toplumsal ilişkileri karmaşıklaştırdığını vurgulamışlardır. Katılımcı 5 ve Katılımcı 6'nın aşağıda yer alan değerlendirmeleri de özellikle toplumsal ilişkiler ve bireysel yaklaşımlar açısından yaşanan değişimin etkilerine yer vermektedir.

“Zihniyeti değiştirmek isterdim. İnsanların daha açık ufuklu olmasını isterdim. Daha barışçıl adil düşünsünler isterdim.” (34 yaşında, Katılımcı 5)

“İnsanlık, komşuluk yeniden gelişmeli. İnsanlar birbirine sahip çıkmalı. Korunmalı kollanmalı, ihtiyacında destek olacağını bilmeli. Değişim o zaman güzel olur ancak.” (52 yaşında, Katılımcı 6)

Katılımcı 11 aşağıda yer alan değerlendirmesinde öğrencilerin ‘geçici’ olarak düşünülmelerinden hareketle değişimlerinde uzun vadeli planlanmadığını kısa ve anlık değişimlerinde bölgenin gelişmesine olumlu şekilde yansımadığını belirtmektedir. Oysa kalıcı, uzun soluklu ve doğru planlanmış değişimlerin hem bölge insanı hem de kısa sürelide gelmiş olsalar öğrenciler için çok daha faydalı olacağı aşikardır.

“Kalıcı değişimler olması lazım. Öğrenci gelecek gidecek diye geçici değişimler olmamalı. Alt yapı iyi olmalıydı. Başta iyi yapılmamış bak şimdi çekiyoruz çilesini. Yeşil olsaydı yollar mesela. Kafeler caddesinde ağaçlar olsa her yer yem yeşil olsa güzel olmaz mı?” (63 yaşında, Katılımcı 11)

Kalıcı çözümler üretmek ve daha planlı bir yaklaşımla hareket etmek hem üniversitenin hem de kentin gelişimi için çok daha faydalı bir adım olacaktır. Katılımcıların hemen hepsinin dile getirdiği üzere değişim planlanmadan yaşandığı durumda yapılar üzerinden ardarda yeniden yapılanma süreçleri yaşanmakta bu durumda kentin yapısal olarak yerleşiklememesine sebep olmaktadır.

8.6. Bölge ile İlgili Keşkeleriniz Var mı?

Uzun yıllardır bölgede yaşayan katılımcılara ‘Yenişehir ile ilgili keşkeleriniz var mı?’ diye sorulduğunda katılımcıların çoğunluğu; “*Buraları çok kıymetlendi keşke biraz arsa alabilseydik*” (40 yaşında, Katılımcı 14) şeklinde net bir değerlendirmede bulunmuştur.

Katılımcı 2 ise aşağıda yer alan açıklamasında bölgeye sadece yatırım yapamadığı için hayıflanmamış aynı zamanda bölgenin yaşadığı değişimdeki plansız yapılaşmaya da eğer imkânı olsa mâni olmak istediğini belirtmiştir.

“Yerel yönetim iki katlı bahçeli evlere dokunmasaydı iyi olurdu. Apartlar yolun üzerinde kalsaydı. İki katlı evlere yüksek kat izni verilmeseydi yerel idareciler tarafından buraları hem kalkınır hem de güzel planlı gelişirdi. Keşke bir iki arsa alsaydık ama arsa varken bizde para yoktu para oldu arsalar alınacak gibi değil artık.” (68 yaşında, Katılımcı 2)

Katılımcı 3’te tıpkı Katılımcı 2 gibi Yenişehir’de üniversitenin kurulmasından sonra hızla yaşanan yapılaşmanın daha planlı olması gerektiğine vurgu yapmıştır:

“*Keşke bu kadar büyük binalar olmasa. Keşke daha planlı olsa her yer, keşke yeşilleri ağaçları bahçeleri koruyabilsek.*” (72 yaşında, Katılımcı 3)

Ayrıca planlı yapılaşmaya duyulan arzunun yanı sıra yeşile ve doğaya duyulan özlem de bölgede yaşanan değişim sonrasında keşkelerle dile getirilen bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

“*Ağaçlanma yok, keşke ağaçları sevseler bunlar daha güzel olurdu. Keşke sinema salonları, tiyatro gelse buralara konserler olsa üniversite daha çok şey katsa buralara. Daha güzel olur her şey.*” (60 yaşında, Katılımcı 7)

Katılımcı 7'nin yukarıda belirttiği gibi üniversitenin sağladığı imkanların artması ile bölgedeki sosyal hayat açısından da gelişime alan yaratılabilecektir.

8.7. Yeniden Bu Bölgede Yaşamak İster miydiniz?

Görüşmeler sırasında 'imkânınız olsa tekrar Yenişehir'de yaşamak ister miydiniz?' sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan 12 kişi bu bölgede tekrar yaşamak istediğini söylemiştir.

"Evet isterdim. Burası (Yenişehir) çok güzel havası çok güzel bir kere. Güzel olmasa bu kadar insan gelir bu kadar çok değişir mi buraları. Çiftçisi geldi işçisi geldi. Şimdi Öğrencisi burada. Demek ki güzel buraları." (76 yaşında, Katılımcı 11)

Katılımcı 11 açık şekilde bölgenin kalabalıklaşmasının bir diğer deyiş ile bölgeyi tercih edenlerin sayısının artmasını Yenişehir'de yaşama isteğinin bir dayanak noktası olarak sunmuştur. Ayrıca her kesimden insanın bu bölgeyi yaşanabilir olarak gördüğünü vurgulayan açıklamasında, Yenişehir'in çiftçi, öğrenci, işçi gibi toplumun farklı konularından gelen insanlara ev sahipliği yapmasının altını çizmiştir.

"İsterim. Burası çok güzel. Eksikleri var ama her yerin eksikleri var." (60 yaşında, Katılımcı 7)

Katılımcı 7 ise Yenişehir'i tekrar yaşam alanı olarak tercih edebileceğini belirtirken buranında her yer gibi olduğunun vurgusunu yaparak dile getirmiştir. Yaşayacağı herhangi bir yerde karşılaşacağı sorunların ötesinde bir sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcılardan sadece 3 kişi imkânı olsa Yenişehir'de yaşamayacağını dile getirmiştir. Bunun sebebi olarak özellikle apartların yapılması ile bölgede şu anda yaşanan değişimden memnun olmadıkları ifade edilmektedir. Bölgede tekrar yaşamı diyen katılımcılar ise bölgenin onlara sağladığı imkanlardan memnun olduklarını, bu bölgeye kendilerini ait hissettiklerini belirtmişlerdir. Üniversite kurulmadan önce ve kurulduktan sonra da bölgede yaşadıklarını ve üniversitenin bölgeye katkıları ile bölgenin daha yaşanır bir hal kazandığını ifade etmişlerdir.

Sonuç

Türkiye'nin kentleşme deneyimi ve toplumsal yapısında meydana gelen değişim ve dönüşümler açısından değerlendirildiğinde üniversiteler sadece bünyesine yerleşen öğrencileri için eğitim kurumları değil ayrıca bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma ve gelişmesinin anahtar kurumlarıdır. 2010 yılı itibarıyla Türkiye'de her ilde en az bir üniversite açılmış durumdadır. Her ilde üniversite açılması ile taşra olarak nitelendirilen pek çok kentte kurulan üniversitelerin buldukları kentleri dönüştürme sorumluluğunu üstlenmeleri beklenmektedir. Üniversiteler kuruldukları her bir ilde hem ekonomik hem de toplumsal kalkınmayı tetikler durumdadırlar. Üniversiteye gelen öğrencilerin gelişimiyle kent içinde büyük bir nüfus hareketliliği baş göstermektedir. Bu nüfus hareketliliği kentlerin geçmiş alt

yapısı ile karşılanamaz boyuta gelmekte bu durum hem alt hem de üst yapıda değişimi mutlak kılmaktadır. Öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik kentler yeniden şekillenmekte pek çok zaman kentlerde bir öğrencileşme eğilimi gözlenmektedir.

Kırıkkale Üniversitesinin kurulduğu Yenişehir mahallesine baktığımızda yoğun öğrenci nüfusu ile yaşanan değişimin izleri kolaylıkla takip edilebilmektedir. Yenişehir 1970'lerden günümüze gözlenen değişiminde farklı iki oluşuma ev sahipliği yapmış durumdadır. 90'ların sonlarında üniversitenin kurulması ile bölgeye gelmeye başlayan üniversite nüfusu için Yenişehir'de el birliği ile oluşturulan bu güvenli yaşam alanı öğrencilerin gönül rahatlığı ile eğitim hayatları sürecinde konaklayabilecekleri bir alan olarak görülmüştür. Yenişehir'in kampüs alanına olan yakınlığı ayrıca ulaşım açısından da büyük bir kolaylık sağlamaktadır. Böylece 2000'lerde Yenişehir yeni sakinleri olmaya aday üniversite öğrencilerinin hayat tercihlerine uygun dönüşmeye başlamıştır. Yaşanana bu dönüşüm bölge sakinlerine sağladığı yeni ekonomik getirirler ve alt yapı desteği sayesinde yöre halkı tarafından kısa sürede kabul görmüştür.

Katılımcıların bölgedeki yaşam süreleri, bölge tarihi konusundaki bilgileri sorularak yöre hakkında sahip oldukları bilgiyi aktarmaları istenmiştir. Böylece bölgede yaşanan değişimi değerlendirme noktasında yaklaşımlarının daha kapsamlı bir şekilde anlaşılabilmesi hedeflenmiştir. Katılımcılar açısından bölgede değişime etki eden genel faktörlerin sorulmasının yanı sıra spesifik olarak üniversitenin bu değişime olan etkisi sorulmuştur. Burada amaç katılımcıların değişimin başat faktörleri olarak neleri ele aldıkları ve üniversiteyi bu başat faktörler içerisinde nasıl konumlandıklarını görmektir. Katılımcıların hepsi üniversitenin bölgenin değişimine büyük etkisi olduğunu dile getirmişlerdir.

Çalışma esnasında yapılan görüşmelerde üniversitenin bölgenin kalkınmasına olan yoğun etkisi net bir şekilde dile getirilmiştir. Bölgede öğrencilerin konaklamasına uygun apartların yapılması fikri ile bu süreci başlatan müteahhit ve evlerinin yıkılmasını kabul eden bölge sakinleri Yenişehir'in yeni yüzünün öncüleri olmuşlardır.

Yenişehir'in yeni yüzü beş katlı 1+1 ve 2+1 öğrenciye uygun eşyalı dairelerin bulunduğu yapılar olarak inşa olmaya başlamıştır. Apart olarak isimlendirilen bu yapılar arttıkça bölgede nüfus da artmış bu durum yeni ihtiyaçların doğmasına sebep olmuştur. Yemek yemek için restoran ve kafeler, çamaşır yıkama imkanları, boş zaman geçirmek ya da sosyalleşmek için mekanlar açılmaya başlamıştır. Açılan her bir yeni girişim bölgenin değişimine katkı sağlamıştır. Bölge sakinleri yapılan görüşmelerde bu katkıların hem ekonomik hem de sosyal etkilerini açık şekilde dile getirmişlerdir. Ekonomik olarak nüfusun genç ve hareketli oluşu yoğun bir akış yaratmaktadır. Bu durum sadece Yenişehir örneğinde değil hem Türkiye'de hem de yurtdışında üniversite kurulan görece taşra tabir edilen tüm bölgelerde gözlenmektedir. Ekonomik kalkınmanın yanı sıra hizmet alanı ne olursa olsun açılan her bir mekânın sosyal ve kültürel etkisi de mevcuttur.

Öğrencilerin bölge halkından daha farklı beklentiler içinde olması, aileden uzak öğrencilik hayatını tecrübe eden yeni bir hayat tarzını oluşturmaktadır. Bu yeni hayat tarzı yukarıda görüşmeler sırasında belirtildiği üzere özellikle ilk yıllarda bölge halkı tarafından onaylanmasa da sonraki yıllarda öğrenciler kabul görmeye başlamıştır, öyle ki günümüzde bölge öğrenci olmadığı zaman 'adeta ölü şehir' şeklinde betimlenmektedir.

Üniversitenin bölgeye etkisi sadece öğrencilerin ekonomik ve sosyal olarak yarattığı değişimle de sınırlı değildir. Üniversiteye çalışmak için gelen akademik ve idari personel de bölge için kalifiye ve yüksek eğitim düzeyine sahip bölge sakini profili oluşturmaktadır. Bu durum bölgede değişen yaşam tarzının üniversitede görev yapmak için gelen eğitilmiş kesime göre de şekillenmesine neden olmaktadır. Ayrıca üniversite sahip olduğu bilimsel ve sosyal imkanlarla da bölgeye yeni bir soluk getirmektedir. Bilim ve araştırma merkezleri, laboratuvarlar, hastane ve sağlık merkezleri, spor salonları, yüzme havuzu, konferans salonları gibi pek çok sosyal ve kültürel faaliyet alanı da üniversite kampüs yerleşkesi dahilinde hizmet vermektedir. Böylece üniversiteler kuruldukları bölgelerde sosyal değişim noktasında da hatırı sayılır bir etkiye sahiptir.

Çalışmada söz edilen sosyal ve ekonomik değişimler dikkate alındığında Kırıkkale Üniversitesi Beşir Atalay Kampüsü kurulduğu an itibari ile ilk adımda Yenişehir Mahallesi sonrasında ise Kırıkkale iline büyük katkılar sağlamış durumdadır. Yapılan görüşmelerde bölge sakinlerinin bu katkıyı bir gelişim ve kalkınma penceresinden ele alıyor olması ve üniversitenin açılması ile kentin kazandığı yeni kimlikten hoşnut olmaları Kırıkkale Üniversitesinin olumlu etkisini açık şekilde ortaya koymaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Katkı Oran Beyanı: Günce Demir %100

Destek ve teşekkür Beyanı: Çalışma için herhangi bir destek alınmamıştır.

Etik Onayı: Bu araştırmanın yapılabilmesi için Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığı'ndan 18/05/2021 tarih ve 05 sayılı ile Etik Kurul izni alınmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Günce Demir %100

Funding and Acknowledgement: No support was received for these study

Ethics Approval: In order for these research, Ethics Committee permission was obtained from the Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu, dated 18/05/2021 and number 05.

Conflict of Interest: The Author declare that s/he has no conflicts of interest.

Kaynakça

Altın, Y. (1995). *21. Yüzyıla Doğru İlimiz Kırıkkale*, Kırıkkale: Gri ajans.

Altın, Y. (2008). *Dünden Bugüne Kırıkkale*, Ankara: Belen Yayıncılık.

- Alver, K. (2007). *Siteril Hayatlar*, Ankara: Hece Yayınları.
- Aydemir, S. (1994). "Karadeniz Teknik Üniversitesinin Kent ve Bölge Ekonomisine Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Etkileri", Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, KTÜ-Trabzon, Bildiriler Kitabı, 195-210.
- Bal, H. (2008). *Kent Sosyolojisi*, Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları.
- Baskan, G. A. (2001). "Türkiye'de Yükseköğretimin Gelişimi", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, Sayı 1 (21-32).
- Bektaş, C. (2013). *Yaşanası Kent 2012*, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Beyazlı, D. Ş., Aydemir, Ş., Aydemir, S. (2005). "Girişimci Üniversite, Karadeniz Teknik Üniversitesi- İş Dünyası, Sorunlar- Beklentiler-Olası Çözümler". Doğu Karadeniz Bölgesi Kalkınma Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Trabzon, s:393- 414.
- Bozkurt, Ö. (1972). *Ayrımsal Sosyoloji ve Toplumsal Yapı*, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Çayın, M. ve Özer, H. (2015). "Üniversitelerin İl Ekonomisine Katkısı ve Öğrencilerin Tüketim Yapısı: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği", *Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2: 131-147.
- Doğan, İ. (1995). *Sosyoloji*, Ankara: Sistem Yayınları.
- Ergun, C. (2014). "Üniversite ve Kent İlişkisi Üzerine Görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Eylül 2014, Sayı 31, 216 – 237.
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*, Ankara: Ayraç Yayınları.
- Görkemli, H. N. (2011). *Üniversiteler ve Kent Ekonomisi, Selçuk Üniversitesi Örneği*, Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Gül, H., Taşdan, N., Kiriş, H. M. (2008). "Kentsel Büyüme Yönetimi ve Isparta'da Komşu (Mücvir) Alan Uygulamaları", İçinde, Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler, Editör: F. N. Genç, A. Yılmaz ve H. Özgür, Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları, 355-377.

- Hürriyet Gazetesi, (2010). Erişim tarihi 15/05/2021
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/erdogan-her-ile-bir-universite-9883918>
- Işık, Ş. (2008). “Türkiye’de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 10, Sayı:3, 159-181.
- Kartal, K. S. (1982). *Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye’de Kentleşme*, Ankara: Adım Yayıncılık.
- Kaşlı, M. ve Serel, A. (2008). “Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Cilt: 15, Sayı: 2, 99-113.
- Kıray, M. (1964). *Ereğli, Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası*, Ankara: DPT Yayınları.
- Kongar, E. (1972). *Toplumsal Değişme*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Lynch, K. (2011). *Kent İmgesi*, çev. İrem Başaran, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özkalp, E. (2011). *Sosyolojiye Giriş*, Ekin Yayınları, Bursa.
- Strasser, H. ve Randall, S. C. (1981). *An Introduction to Theories of Social Change*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Sürmeli, F. (2008). *Anadolu Üniversitesinin Eskişehir’e Etkileri ve Şehrin Üniversiteyi Algılayışı*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Tan, M. (1981). *Toplumbilimine Giriş: Temel Kavramlar*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Vural Yılmaz, D. ve Yılmaz, C. (2013). “Kent-Cübbe İlişkisi: Üniversiteler ve Anadolu Kentlerinin Öğrencileşmesi”, *İçinde, Kent Üzerine Özgür Yazılar*, Editör: C. Ergun, M. Güneş ve A.: 204-215, İstanbul: Bağlam Yayınevi.
- Wirth, L. (2002). “Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme”, *İçinde, 20. Yüzyıl Kenti*, Editör: B. Duru ve A. Alkan: 77-106, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Yasa, İ. (1967). *Toplumbilimsel Ders Notları*, Ankara: SBF yayınları.

Yasa, İ. (1973). *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Temel Sorunları*, Ankara: TODAİE, No: 119.

Yılmaz, C. (2011). "Anadolu Kentlerinin Öğrencileşmesi: Başka Bir Kentleşme Deneyimi", *Ege Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 25, 1-17.

Yırtıcı, H. (2005). *Çağdaş Kapitalizmin Mekânsal Örgütlenmesi*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Extended Abstract

In its most basic sense, a university is an institution of higher education. Universities are not only key education entities for students, but also key change agents with their extensive economic, social and cultural effects on the cities where they are situated. The effects can be observed as the outcomes of regional development and welfare in society. By 2010, Turkey had at least one university in every city and the neighborhood of the university campus got tremendous attention once the university got active. At this point, the opening of universities in a certain region or a city is considered as a dominant factor for change and development by the government in terms of supporting local development. Therefore, it is not surprising that universities have a triggering role in the economic, social and cultural development of a city. This role can be also accepted as the transformation or transition of the aspects of the city in a controlled manner in which the role is utilized by universities in a centrally managed or directed way.

The first transformation is the transformation of the population. With the opening of the university, a large quantitative increase in high density occurs suddenly in a designated region. Such population flow carries the need for new construction, infrastructure enhancements and utilities to support the crowd in their daily lives. While physical change moves on, existent settlers' mindsets are also getting transformed into a more "studentification" version. It is a brand-new perspective for the local citizens that enforces change in their customary perceptions of generic student city ideas, different traditions, different habits and culture.

Yahşihan is the location where Kırıkkale University is founded. It is a good example of the transformation of the location by the effect of the university's founding. The region is situated around Yahşihan District at Yenişehir Avenue. The change could be traced easily once the students had stepped there. Since the end of the 1990s, the transition to "student city" has been visible at the location. During the beginning of the 2000s, Yenişehir started to become a secure and comfortable living place for students. It became an environment where students both accommodate and socialize during their studentship. Not only bringing advantages to serve a trusted zone but also transportation had a critical role for easier convenience. Thus, Yenişehir's population evolved into a student city and most of the residents are now composed of students who are the "temporarily citizens" in the zone. Former

citizens of Yenisehir who have quite different cultures than students showed an interesting acceptance of this change, mainly because of economic advantages and infrastructure renewals.

During this empirical study, the land and business owners at Yenisehir highly emphasized the reconstruction because the university contributed to the development of the region. The change started by building residences or converting apartments for students. Some of the old houses changed to new student hostels and some others became shopping and utility centers. This brought a new face for the region and a tremendous different physical look in just 20 years. Instead of houses with gardens and low-density populations, and narrow roads, Yenisehir's new face now has hundreds of 2 rooms or 3 rooms apartments ready to rent including furniture. These new buildings carry aesthetic concerns in order to attract more students. Therefore, not only interior design but also exterior design of Yenisehir changed by the effect of students. The aesthetic mindset of the former owners revolutionized what had never been thought to be changed. The more change brought more students, and the more students facilitated more change. Hence, the population increased and is still increasing. New restaurants and cafes, laundry centers, and social centers became both change outcomes and change factors. Former residents expressed that such a change brought new jobs and businesses which were quite valuable both economically and socially.

The young population brings economic fluidity which causes development at a location. Fluid money gives lots of opportunities and Yenisehir's former residents got the advantage of this enormously. During interviews, many of them noted that they were gladder than they were before. They were happy about culture change as well. Here it should be noted that not only Yenisehir but also many other cities in which a university is located experienced such a change. Interestingly, changing direction and manners have similarities independent of the city and the university. In the early days when the students started to arrive, local people played a resistance role but unlike other kinds of population move, resistance was broken so quickly. The reasons of the relatively short resistance include features such as young, lonely, protectable, dynamic, fun and ready to spend money. Consequently, local people made a quick decision about the transition to a student city than a dead city.

Surely, becoming a student city is not only a change limited to the students. Such a change brings more preference to Yenisehir by academics, professionals and the administrative workforce. More professionals and scholars demanded more about social and cultural lives.

To conclude, Kırıkkale University brought a big change to Yenisehir from both a social and cultural point of view. This brought development to the region. During interviews, it was understood that change driven by the university was welcomed. There were many causes for the quick transformation of the mindsets to accept these changes. The main reason might seem to be economical. However, during the interviews, it was understood

that cultural and lifestyle changes were also welcomed. Yenişehir revolutionized to be a new zone; a transition from a “dead city” to a “student city” within 20 years.